

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання розрахунково-графічної
та самостійної роботи студентів
з дисципліни

ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

*(для студентів 5 курсу денної та заочної форм навчання
за спеціальностями 7.03060101 та 8.03060101
«Менеджмент організацій і адміністрування
(за видами економічної діяльності)»)*

**Харків
ХНУМГ
2013**

Методичні вказівки до виконання розрахунково-графічної та самостійної роботи студентів з дисципліни «Фінансовий менеджмент» (для студентів 5 курсу денної та заочної форм навчання за спеціальностями 7.03060101 та 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)») / Харк. нац. ун-т. міськ. госп-ва; уклад.: Н. О. Кондратенко, М. А. Браташ. – Х. : ХНУМГ, 2013. – 43 с.

Укладачі: Н. О. Кондратенко,
М. А. Браташ

Рецензент: к.е.н., проф. Є. М. Кайлюк

Рекомендовано кафедрою менеджменту і маркетингу в міському господарстві,
протокол засідання № 11 від 13.02.2013 р.

Зміст

Вступ.....	4
ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ЗА ТЕМАМИ.....	7
РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНЕ ЗАВДАННЯ.....	10
Завдання 1.....	10
Завдання 2.....	12
Завдання 3.....	12
ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИРІШЕННЯ.....	13
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ЗА ТЕМАМИ.....	18
Тестове завдання 1.....	18
Тестове завдання 2.....	20
Тестове завдання 3.....	23
Тестове завдання 4.....	25
Тестове завдання 5.....	28
Додатки.....	30
Список джерел.....	42

Вступ

У системі управління різними аспектами діяльності кожного сучасного підприємства найбільш складним і відповідальним ланцюгом є управління фінансами.

Фінансовий менеджмент, виступаючи складовою частиною загального менеджменту підприємства, відіграє одну з найважливіших ролей у його життєзабезпеченні. Він дозволяє координувати і підвищувати результати маркетингового менеджменту, менеджменту персоналу та інших частин загального менеджменту господарюючого суб'єкта. Ефективний фінансовий менеджмент дозволяє підтримувати високі темпи виробничого розвитку підприємств, забезпечувати постійне зростання власного капіталу, ресурсного потенціалу, суттєво підвищувати конкурентну позицію на ринку, забезпечувати стабільний економічний розвиток в стратегічній перспективі.

Мета вивчення дисципліни - оволодіння знаннями щодо логіки функціонування фінансового механізму підприємства, методів та інструментів управління фінансами підприємства з метою забезпечення його стійкого фінансового стану і створення умов для подальшого економічного та соціального розвитку, оволодіння методологією прийняття фінансових рішень.

Предметом вивчення дисципліни є загальні складові системи управління фінансовими ресурсами підприємства.

Методичні вказівки містять розрахунково-графічне завдання та методичні вказівки до його рішення, задачі для самостійного вирішення, контрольні питання за темами, тестові запитання та рекомендовану літературу за темами курсу «Фінансовий менеджмент». Запропонований список літератури дасть змогу студентам поглиблювати свої знання та самостійно готуватися до занять.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Сутність, ціль і функції фінансового менеджменту

Структурно-логічна схема фінансового менеджменту. Складові фінансового менеджменту. Функції фінансового менеджменту. Планування, прогнозування та аналіз управління фінансовою діяльністю підприємства. Властивості елементів фінансового менеджменту. Організація фінансового менеджменту.

Тема 2. Методологічні засади формування систем забезпечення фінансового менеджменту підприємства

Принципи організаційного забезпечення фінансового менеджменту. Функціональна будова центрів управління фінансовою діяльністю. Сучасний досвід організаційного забезпечення фінансового менеджменту в компаніях США і Західної Європи. Побудова системи організаційного забезпечення фінансового менеджменту шляхом створення центрів відповідальності різних типів. Вимоги до інформаційного забезпечення фінансового менеджменту. Використання зовнішньої і внутрішньої інформації у фінансовому управлінні.

Тема 3. Фінансова стратегія підприємства

Стратегія і тактика фінансового менеджменту. Визначення загального періоду формування фінансової стратегії. Дослідження зовнішнього фінансового становища та кон'юнктури фінансового ринку. Формування стратегічних цілей фінансової діяльності. Конкретизація цільових показників фінансової стратегії за періодами її реалізації. Розроблення фінансової політики за окремими аспектами фінансової діяльності. Розроблення системи організаційно-економічних заходів щодо забезпечення реалізації фінансової стратегії. Оцінювання ефективності розробленої фінансової стратегії.

Тема 4. Управління активами підприємства

Активи як об'єкт фінансового менеджменту. Управління оборотними активами. Управління виробничими запасами та запасами готової продукції. Методи визначення оптимальної потреби в оборотних активах. Управління дебіторською заборгованістю. Етапи планування заборгованості за методом оптимізації фінансових рішень щодо управління дебіторсько-кредиторською заборгованістю. Управління необоротними активами.

Тема 5. Управління капіталом підприємства

Вартість і оптимізація структури капіталу. Капітал підприємства як об'єкт фінансового менеджменту. Сутність капіталу та його роль у діяльності підприємства. Види капіталу підприємства та їх характеристика. Принципи формування капіталу підприємства. Управління власним капіталом. Форми функціонування власного капіталу та їх характеристика. Політика управління власним капіталом. Управління позичковим капіталом. Форми позичкового капіталу. Оцінка вартості складових залученого капіталу. Політика управління позичковим капіталом. Вартість і структура капіталу. Визначення вартості капіталу. Поняття структури капіталу та її оптимізація. Основи теорій структури капіталу.

Тема 6. Основи управління інвестиціями

Економічна сутність інвестицій та їх класифікація. Управління реальними інвестиціями. Оцінка інвестиційної привабливості галузей. Види інвестиційних проектів, класифікація та методи оцінки їх економічної ефективності. Управління джерелами фінансування реальних інвестицій. Класифікація джерел фінансування інвестиційних проектів підприємств. Управління фінансовими інвестиціями.

Тема 7. Управління грошовими потоками підприємства

Грошові потоки як об'єкт фінансового менеджменту. Поняття грошового потоку. Класифікація грошових потоків суб'єкта господарювання. Структурування грошових потоків за видами діяльності. Інструментарій управління грошовими потоками. Політика управління грошовими потоками. Моделювання управління грошовими потоками. Структура моделі управління грошовими потоками. Управління операційним грошовим потоком. Управління інвестиційними та фінансовими грошовими потоками.

Тема 8. Управління фінансовими ризиками підприємства

Види фінансових ризиків. Групи фінансових ризиків. Формування інформаційної бази управління фінансовими ризиками. Ідентифікація фінансових ризиків. Оцінка рівня фінансових ризиків. Методичний інструментарій оцінки рівня фінансових ризиків. Механізми нейтралізації фінансових ризиків. Форми і види страхування фінансових ризиків.

Тема 9. Основи антикризового фінансового управління

Сутність та основні елементи антикризового фінансового управління. Інституційні аспекти антикризового фінансового менеджменту. Оцінка ймовірності банкрутства підприємства. Фінансова санація як складова антикризового управління. Реструктуризація підприємств у системі антикризового фінансового управління. Оцінка ефективності антикризового фінансового управління.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ЗА ТЕМАМИ

Контрольні питання за темою 1

1. У чому полягає сутність фінансового менеджменту?
2. Які переваги притаманні стратегічному фінансовому менеджменту?
3. Назвіть особливості управління фінансами на підприємствах з різними організаційно-правовими формами.
4. Яким чином формується статутний капітал акціонерного товариства?
5. Проаналізуйте структуру фінансового механізму підприємства.
6. Назвіть суб'єкт і об'єкт управління у фінансовій системі підприємства.
7. Визначте функції фінансового менеджменту.

Контрольні питання за темою 2

1. Назвіть основні принципи організаційного забезпечення фінансового менеджменту.
2. У чому полягає суть використання зовнішньої і внутрішньої інформації у фінансовому управлінні?
3. У чому полягає суть побудови системи організаційного забезпечення фінансового менеджменту шляхом створення центрів відповідальності різних типів?
4. Назвіть вимоги до інформаційного забезпечення фінансового менеджменту.
5. Наведіть приклади організаційного забезпечення фінансового менеджменту в компаніях США і Західної Європи.
7. Охарактеризуйте поняття «фінансові методи управління» та «фінансові важелі».
8. Сформулюйте основні завдання фінансової служби підприємства в нових умовах господарювання.
9. Охарактеризуйте посадові права та обов'язки фінансового менеджера.

Контрольні питання за темою 3

1. Дайте визначення «фінансової стратегії підприємства».
2. Охарактеризуйте основні цілі фінансової стратегії підприємства.
3. Назвіть домінуючі сфери (напрями) стратегічного фінансового розвитку підприємства.
4. Яка основна умова визначення періоду формування фінансової стратегії підприємства?
5. Дайте визначення «стратегічного фінансового аналізу».
6. Що є кінцевим продуктом стратегічного фінансового аналізу?
7. Дайте визначення «фінансового середовища функціонування підприємства».
8. Назвіть основні види фінансового середовища підприємства, які розглядаються у процесі здійснення стратегічного фінансового аналізу.
9. У чому полягає суть комплексної оцінки стратегічної фінансової позиції підприємства?

Контрольні питання за темою 4

1. Що являють собою оборотні активи підприємства та який їх склад?
2. Назвіть основні напрямки політики управління оборотними активами підприємств в ринковій економіці.
3. Які переваги та недоліки притаманні існуючим моделям управління оборотними активами?
4. Що розуміється під менеджментом запасів і яка його основна мета?
5. Наведіть модель розрахунку найбільш економічного розміру замовлення.
6. У чому полягає сутність управління дебіторською заборгованістю на підприємствах?
7. Що є базою для розробки підприємством ефективної політики надання комерційного кредиту?
8. Яка головна мета управління грошовими коштами на підприємствах?
9. Назвіть основні причини виникнення дефіциту грошових коштів на підприємствах; визначте основні напрямки збільшення грошового потоку на підприємствах.

Контрольні питання за темою 5

1. Дайте визначення «ціни капіталу».
2. Що показує середньозважена вартість капіталу підприємства? Яким чином вона впливає на ціну підприємства?
3. Назвіть основні види вартісної оцінки активів підприємства.
4. Охарактеризуйте підходи та методи щодо визначення вартості бізнесу.
5. Які існують принципи оцінки вартості підприємства?
6. Дайте визначення «інвестиційній вартості підприємства».
7. Дайте визначення «ринкової вартості підприємства».
8. Що означає принцип майбутніх переваг при оцінці вартості підприємства ?
9. У чому полягає сутність такого принципу оцінки вартості підприємства, як принцип заміщення ?

Контрольні питання за темою 6

1. У чому полягає сутність поняття «інвестиції»? Назвіть форми інвестицій.
2. Які основні напрямки реалізації реальних інвестицій є поширеними на підприємствах?
3. За рахунок яких джерел, як правило, здійснюється фінансування реальних інвестицій?
4. Назвіть напрямки активізації інвестиційної діяльності підприємств.
5. Охарактеризуйте сутність статистичних і динамічних методів оцінки інвестиційних проектів.
6. Які переваги серед методів оцінки інвестиційних проектів має метод чистої теперішньої вартості?

7. Яким чином розраховується внутрішня норма доходності інвестицій?
8. У чому полягає сутність активної інвестиційної стратегії підприємства?

Контрольні питання за темою 7

1. Дайте визначення «грошового потоку» підприємства.
2. Які існують види грошових потоків за масштабами обслуговування господарчого процесу?
3. У чому полягає сутність управління грошовими потоками?
4. Які основні задачі управління грошовими потоками?
5. Які фактори впливають на формування грошових потоків підприємства?
6. Які заходи впливають на підвищення суми чистого грошового потоку?
7. Яка основна ціль розробки планів надходження і витрачання грошових потоків?

Контрольні питання за темою 8

1. Що розуміється під фінансовими ризиками?
2. Назвіть види фінансових ризиків.
3. У чому полягає різниця між систематичним і несистематичним ризиком?
4. Охарактеризуйте фактори прямого і непрямого впливу на рівень фінансових ризиків.
5. Проаналізуйте методи оцінки фінансових ризиків, визначте їх переваги і недоліки.
6. У чому полягає процес управління ризиками?
7. За допомогою яких методів знижуються фінансові ризики?
8. Назвіть основні заходи, що забезпечують мінімізацію ризиків.
9. Визначте основні напрямки внутрішнього страхування фінансових ризиків.

Контрольні питання за темою 9

1. Розкрийте сутність поняття “банкрутство”. Назвіть учасників системи банкрутства.
2. Охарактеризуйте складові системи банкрутства і підтримки неспроможного підприємства.
3. У чому полягає головна мета діагностики банкрутства?
4. Проаналізуйте формалізовані і неформалізовані критерії, що дозволяють діагностувати фінансову неспроможність підприємства.
5. Які переваги мають інтегральні методи оцінки фінансового стану підприємств?
6. Назвіть основні види тактики управління кризовими ситуаціями підприємства.
7. Охарактеризуйте сутність стратегії розвитку або росту підприємства.
8. Що являє собою санація підприємства? Назвіть її форми.

РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНЕ ЗАВДАННЯ

Завдання 1

Проаналізував діяльність вже діючого на ринку підприємства необхідно визначити:

1) чи збільшиться вартість акцій подібної компанії, яку вони хочуть відкрити, якщо диверсифікувати структуру її капіталу, тобто чи отримають власники додаткові вигоди від володіння акціями;

2) вартість фірм через рік без урахування оподаткування прибутку, а потім з її оподаткуванням, якщо ставка (TP) становить 30%, а відсотки по позиці не обкладаються податком на прибуток. Дати рекомендації по структурі капіталу;

3) розрахувати вартість диверсифікованої та недиверсифікованої компанії з урахуванням не тільки податку на прибуток, але й на особистий дохід від володіння акціями (ставка (TSC) 20%) і облігаціями (ставка (TDC) 44%). Дати рекомендації по структурі капіталу;

4) після того, як підприємці отримали від Вас вичерпні відповіді за структурою капіталу та її впливу на вартість компанії, вони просять додатково визначити вплив фінансового левериджу (d_{DC}) на вартість фірм при його значеннях 0,25 і 0,75. Дати рекомендації по структурі капіталу;

5) підприємці, розуміючи, що емісія цінних паперів пов'язана з деякими випадковими (разовими) витратами, крім того, може виникнути ефект фінансових труднощів, просять Вас визначити вартість підприємства і дати рекомендації про структуру капіталу.

б) зведіть результати розрахунків у таблицю 1. Зробіть висновки.

Кожний студент повинен виконати свій варіант завдання (Додаток 1).

Методичні вказівки до вирішення завдання

1. Дивідендна прибутковість розраховується за формулою:

$$R_L = WACC + \frac{DC}{SC_L} \times (WACC - R_{DC}), \quad (1.1)$$

де WACC – Середньозважена вартість залучення капіталу, %,

DC – позиковий капітал, тис. грн.,

SC_L – власний капітал, тис. грн.,

R_{DC} – рентабельність позикового капіталу, %.

2. Вартість недиверсифікованого підприємства (VU) без урахування оподаткування прибутку розраховується за формулою:

$$V_U = SC_U. \quad (1.2)$$

Вартість диверсифікованого підприємства визначається за формулою:

$$V_L = SC_L + DC \quad (1.3)$$

З урахуванням податку на прибуток вартість компанії становитиме:

$$V_U = SC_v \times (1 - T_p) \quad (1.4)$$

$$V_L = V_v + DS \times T_p \quad (1.5)$$

3. Вартість фірми визначається наступним чином:

$$V_U = SC_U \times (1 - T_p) \times (1 - T_{sc}) \quad (1.6)$$

$$V_L = V_U + DC \times \left(1 - \frac{(1 - T_p) \times (1 - T_{sc})}{1 - T_{DC}}\right) \quad (1.7)$$

4. За допомогою п. 4. завдання необхідно визначити частку позикового капіталу в загальному капіталі компанії та вартість фірми без обліку податків.

Вартість підприємства з урахуванням податку на прибуток розраховується за формулами:

$$V_U = SC_U \times (1 - T_p) \quad (1.8)$$

$$V_L = V_U + DC \times T_p \quad (1.9)$$

Вартість компанії з урахуванням податків на прибуток і особистий дохід визначається за формулою 1.7.

5. Вартість компанії визначається за формулою:

$$V_L = V_U + b \times d_{DC} - a \times d_{DC}^2 \quad (1.10)$$

де b – приріст вартості фірми на одиницю залученого позикового капіталу;

a – зміна приросту вартості компанії на одиницю позики.

Необхідно розглянути випадок з урахуванням оподаткування прибутку при величині левериджу 0,25 та 0,5, а потім порівняти частини рівнянь один до одного.

Фінансовий леверидж, який максимізує вартість фірми (d_{extr}), розраховується за формулою:

$$d_{extr} = \frac{b}{2 \times a} \quad (1.11)$$

Таблиця 1

Результати розрахунків

Показник	a	b	V_U , тис. грн.	d_{extr}	Максимальна вартість фірми, тис. грн.
Без впливу податків, тис. грн.					
З урахуванням податку на прибуток, тис. грн.					
З урахуванням податку на прибуток та податків на особисті доходи, тис. грн.					

Завдання 2

На основі функції Едварда І. Альтмана, яка дає якісну оцінку можливості банкрутства компанії зробити пропозиції про надання кредиту підприємствам. Зробіть висновки.

Кожний студент повинен виконати свій варіант завдання (Додаток 2).

Методичні вказівки до вирішення завдання

Функція Альтмана для визначення можливості банкрутства:

$$Z=0,012 \times X_1 + 0,014 \times X_2 + 0,033 \times X_3 + 0,006 \times X_4 + 0,999 \times X_5,$$

де X_1 – відношення власних оборотних коштів до суми активів, %,

X_2 – відношення нерозподіленого прибутку до суми активів, %,

X_3 – ставлення фінансового результату до суми активів, %,

X_4 – відношення ринкової вартості власного капіталу до авансової вартості позикового, %,

X_5 – відношення виручки від реалізації до суми активів, %.

$Z < 1,81$ – вірогідність банкрутства велика;

$1,81 \leq Z \leq 2,99$ – зона невідання;

$Z = 2,675$ – вірогідність банкрутства 50%;

$Z > 2,99$ – вірогідність банкрутства мала.

Завдання 3

Визначте, для якої організаційно-правової форми підприємства характерні наведені особливості формування статутного капіталу:

а) статутний фонд розподілений на частки, розмір яких визначається установчими документами; на час реєстрації кожний з учасників повинен внести не менше 30 % від застереженого в установчих документах внеску; повністю внести свій внесок до статутного фонду учасник зобов'язаний не пізніше, ніж рік після реєстрації;

б) статутний капітал не може бути меншим за 1250 мінімальних заробітних плат;

в) під час реєстрації кожний з вкладників повинен внести не менше 25 % свого внеску. Сукупний розмір часток вкладників не повинен перевищувати 50 % вартості майна, застереженого в засновницькому договорі;

г) статутний фонд формується шляхом випуску в обіг звичайних і привілейованих акцій. Питома вага останніх в загальному обсязі капіталу не може перевищувати 25 %;

д) розміри статутного фонду і початкових внесків законодавчо не обумовлені;

е) статутний капітал може змінюватися тільки за рахунок додаткової емісії або збільшення (зменшення) номінальної вартості акцій, які були випущені раніше.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИРІШЕННЯ

Завдання 1

Підприємець отримав на два роки кредит у розмірі 40 тис. грн. за умови повернення 50 тис. грн. Знайти відсоткову ставку, облікову ставку та дисконт-фактор за півтора роки.

Завдання 2

Підприємець помістив у банк 110 тис. грн. під просту відсоткову ставку 26% річних. Яка сума буде на його рахунку через 3 роки? Яка буде величина нарахованих відсотків; якщо банк здійснює регулярні виплати нарахованих відсотків, то яку суму він отримає:

- 1) кожний рік;
- 2) кожний квартал.

Завдання 3

Підприємство реалізує щорічно у кредит 950 тис. од. продукції за ціною 130 грн./од. при її собівартості 102 грн./од. Середній період погашення дебіторської заборгованості складає 25 днів; середня норма прибутку на капітал – 20 %. Якщо пом'якшити умови розрахунків з дебіторами, то прогнозується зростання обсягу реалізації на 15 %. Середній період погашення дебіторської заборгованості збільшиться до 40 днів, а сума безнадійних боргів – на 150 тис. грн. Визначите, чи доцільно підприємству погоджуватися на лібералізацію умов надання кредиту покупцям.

Завдання 4

Угода підприємства з комерційним банком передбачає, що за 1-й рок кредиту підприємство сплачує 20% річних. У кожному подальшому півріччі ставка підвищується на 1 процентний пункт, тобто на 1%. Строк угоди 3 роки. Сума кредиту 6,5 млн. грн., проценти звичайні. Визначите суму повернення боргу через 3 роки.

Завдання 5

Необхідно оцінити вартість підприємства за методами балансової вартості активів та скоригованої балансової вартості, якщо вартість активів підприємства становить 3500 тис. грн.; знос активів – 950 тис. грн.; зобов'язання складають 1050 тис. грн.; вартість активів, скоригованих з урахуванням інфляції, дорівнює 4900 тис. грн.

Завдання 6

Вкладення коштів у виробництво склало на початок 1-го року – 100 тис. грн., 2-го – 50 тис. грн., 3-го – 50 тис. грн., дохід за виключенням поточних витрат склав: на кінець 1-го року – 10 тис. грн., 2-го – 15 тис. грн., 3-го та подальших – по 20 тис. грн. На скільки відсотків збільшився капітал вкладника

завдяки цьому проекту, якщо середня ставка банківського відсотку по вкладам дорівнює 5% на рік.

Завдання 7

Капітал поміщений в банк, зріс за перший рік у 1,4 рази, за другий рік вся сума збільшилася у 1,2 рази. Визначити індекс вкладу та відсоткову ставку за 2 роки. На скільки відсотків збільшився капітал за весь час?

Завдання 8

У підприємця є можливість інвестувати кошти у проекти, які б змогли приносити дохід протягом 3-х років. Згідно розрахункам, по проекту «А» у перший рік він отримає 200 тис. грн., у другому році – 250 тис. грн., у третьому – 220 тис. грн. По проекту «Б» фінансові потоки 300, 100 та 270 тис. грн. відповідно. Який проект більш вигідний, якщо ринкова ставка 10% річних?

Завдання 9

За результатами виробничої діяльності промислове підприємство у минулому році отримало значний прибуток, що дозволило розширити напрямки інвестиційної діяльності. Кошти у сумі 400 тис. грн. було вирішено вкласти на депозит. Підприємство має вибір: вкласти всю суму на депозит на 4 роки під 10 % (за складним відсотком) або вкладати кошти поступово, протягом 4-х років рівними частками, тобто по 100 тис. грн. щороку. У другому випадку кошти, що не були вкладені на депозит (300 тис. грн.) можуть інвестуватися у розширення виробничої діяльності і за прогнозними розрахунками економічної служби підприємства протягом 4-х років генеруватимуть прибуток у сумі 120 тис. грн. щорічно.

За допомогою відповідних розрахунків, прийміть рішення щодо найбільш ефективного варіанту використання коштів.

Завдання 10

Підприємство одержало кредит на 1 рік у розмірі 20 млн. грн. з умовою повернення 32 млн. грн. Розрахуйте відсоткову та облікову ставки.

Завдання 11

Оцініть ефективність амортизаційної політики підприємства, якщо завдяки зміні методу амортизації річна сума амортизаційних відрахувань зросла з 17428 тис. грн. до 23180 тис. грн. Коефіцієнт капіталізації чистого прибутку дорівнює 0,2.

Завдання 12

На будівництво нового виробничого об'єкту витрачено 230 млн. грн. і вже зараз відомо, що для його введення в експлуатацію потрібно ще витратити 210 млн. грн. дохід від реалізації продукції, яку буде вироблено в ньому за найближчі 5 років, складає 440 млн. грн. Чи варто продовжувати будівництво?

Завдання 13

Очікувана доходність акцій А і Б відповідно 10 і 20%; їх стандартне відхилення дорівнює 5 і 60%. Коефіцієнт кореляції між доходностями акцій дорівнює 0,5. Розрахуйте очікувану доходність і стандартне відхилення портфеля, що складається на 40% з акцій А та на 60% з акцій Б.

Завдання 14

Використовуючи двохфакторну модель Альтмана, оцініть платоспроможність підприємства, якщо його боргові зобов'язання дорівнюють 40 тис. грн.; сукупні активи – 180 тис. грн.; поточні активи – 50 тис. грн.; поточні зобов'язання – 36 тис. грн.

Завдання 15

Використовуючи наведені нижче вихідні дані, розрахуйте розмір власного капіталу підприємства: основні засоби – 2604 тис. грн.; статутний капітал – 228 тис. грн.; нерозподілений прибуток – 126 тис. грн.; незавершене будівництво – 51 тис. грн.; додатковий вкладений капітал – 789 тис. грн.; нематеріальні активи – 12 тис. грн.; резервний капітал – 75 тис. грн.; довгострокові фінансові інвестиції – 98 тис. грн.; інший додатковий капітал – 156 тис. грн.

Завдання 16

Розмір поточних активів підприємства на кінець звітного періоду – 3528 тис. грн., поточні зобов'язання підприємства – 2520 тис. грн.

Яким повинен бути розмір поточних активів підприємства, щоб досягти нормативного значення коефіцієнту покриття, який дорівнює двом, за умови, що сума термінових зобов'язань не підвищиться.

Завдання 17

Чистий прибуток підприємства у звітному році дорівнював 95,4 тис. грн.; виручка від реалізації продукції – 774 тис. грн.; власний капітал становив 1125 тис. грн.; сума активів – 2000 тис. грн.

Розрахуйте рентабельність власного капіталу та проаналізуйте результат за допомогою факторного аналізу (визначивши рентабельність продажу, коефіцієнт обіговості активів, коефіцієнт співвідношення активів і власного капіталу).

Завдання 18

Векселедержувач пред'явив до заліку вексель на суму 10 млн. грн. із строком погашення 27.09.2011 р. Вексель пред'явлений 12.09.2011 р. Банк погодився урахувати вексель з дисконтом у 75 % річних.

Яку суму одержить векселедержувач?

Завдання 19

Для здійснення інвестиційного проекту підприємству необхідно мати 200 тис. грн.

Можливі такі варіанти фінансування:

I варіант. За рахунок власних коштів покривається 60 % необхідної суми, решта 80 тис. грн. – фінансується за рахунок кредиту. Процентна ставка кредиту – 20 %.

II варіант. За рахунок власних коштів фінансується 70 % інвестиційної суми; 40 тис. грн. – кредит, який надається за процентною ставкою 17 %; 20 тис. грн. – кредит, процентна ставка якого 15 %.

Прибуток, що очікується від здійснення інвестиційного проекту становить 60 тис. грн.

Який з варіантів фінансування інвестиційного проекту слід обрати?

Завдання 20

Оцініть імовірність банкрутства підприємства за п'ятифакторною моделлю Альтмана. Фінансові показники підприємства за 2011 р. склали: оборотний капітал – 26237,9 тис. грн.; вартість активів – 53383,4 тис. грн.; сума нерозподіленого прибутку та резервів – 11647,5 тис. грн.; виручка від реалізації – 71180,7 тис. грн.; статутний капітал – 28290 тис. грн.; позиковий капітал – 5105,0 тис. грн.; результат від реалізації – 21522,0 тис. грн.

Завдання 21

Використовуючи формулу Дюпона, здійсніть факторний аналіз рентабельності активів підприємства, що характеризується такими фінансовими показниками: доходи від реалізації продукції – 24608,5 тис. грн.; поточні витрати – 16443 тис. грн.; податок на прибуток – 2197,5 тис. грн.; сума відсотків за довгостроковий кредит – 1820,1 тис. грн.; поточні активи – 17808,5 тис. грн.; постійні активи – 15521,8 тис. грн.

Завдання 22

Згідно з прогнозом реалізації програма збуту фірми за II квартал складатиме: квітень – 80 тис. грн.; травень – 100 тис. грн.; червень – 120 тис. грн. Надходження грошових коштів від продажу в кредит складає 60 % у місяць продажу, 20 % наступного місяця; 10 % - у третьому місяці; 10 % - неплатежі. Баланс дебіторів за розрахунками на початку II кварталу дорівнює 20 тис. грн., з яких 4 тис. грн. – це готівка, що не надійшла за продаж продукції у лютому, а 16 тис. грн. – готівка, що не надійшла за продаж продукції у березні.

Розрахуйте:

- а) обсяг реалізації у лютому та березні;
- б) плановий розмір готівки від продажу продукції в кожному місяці з лютого до червня.

Завдання 23

Зробіть висновки щодо забезпеченості підприємства власним капіталом у динаміці, якщо власний капітал збільшився з 8072 тис. грн. до 10641 тис. грн.; розмір нематеріальних активів знизився з 20 тис. грн. до 12 тис. грн.; величина основних засобів зросла з 8196 тис. грн. до 10665 тис. грн.

Завдання 24

Довгострокові зобов'язання підприємства знизилися у поточному році з 300 тис. грн. до 227 тис. грн., поточні зобов'язання зросли з 26088 тис. грн. до 28575 тис. грн.; кредиторська заборгованість підвищилася з 25239 тис. грн. до 28170 тис. грн.

Проаналізуйте динаміку структури заборгованості підприємства, розрахувавши коефіцієнти короткострокової та кредиторської заборгованості.

Завдання 25

Побудуйте з наведених елементів структуру бюджетів на підприємстві:

- ✓ бюджет реалізації;
- ✓ виробнича програма (бюджет виробництва);
- ✓ бюджет потреби в матеріалах;
- ✓ бюджет прямих витрат на оплату праці;
- ✓ бюджет загально виробничих витрат;
- ✓ бюджет собівартості продукції;
- ✓ бюджет комерційних витрат;
- ✓ бюджет загальногосподарських витрат;
- ✓ бюджет прибутків та збитків;
- ✓ бюджет капіталовкладень;
- ✓ план грошових потоків;
- ✓ прогнозний баланс.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ЗА ТЕМАМИ

Тестове завдання 1

1. Управління рухом грошових коштів являє собою:

- А) динамічне управління капіталом з урахуванням зміни вартості в часі;
- Б) динамічне управління капіталом;
- В) управління власним капіталом з урахуванням зміни вартості в часі;
- Г) управління позиковим капіталом з урахуванням зміни вартості в часі.

2. Фінансова стратегія підприємства – це:

А) форма реалізації фінансової ідеології і фінансової стратегії підприємства в розрізі найбільш важливих аспектів фінансової діяльності на окремих етапах її здійснення;

Б) сукупність форм звітності, які складені на основі даних фінансового обліку з метою надання зовнішнім і внутрішнім користувачам узагальненої інформації про фінансовий стан у вигляді, який зручний і зрозумілий для прийняття цими користувачами певних ділових рішень;

В) забезпечення високих темпів економічного розвитку та підвищення конкурентної позиції підприємства;

Г) формування системи довгострокових цілей фінансової діяльності й вибір найбільш ефективних шляхів їх досягнення.

3. Фінансова рівновага передбачає:

А) рівність резервів ліквідності на початок та кінець періоду;

Б) рівність власного та позичкового капіталу;

В) рівність грошових надходжень підприємства та потреби в капіталі для виконання поточних платіжних зобов'язань;

Г) рівність суми початкового стану резервів.

4. Бюджет компанії – це:

А) сукупність звітної документації;

Б) комплексна система наскрізних оперативних фінансових планів;

В) прогноз відносин підприємства з державним бюджетом;

Г) різновид платіжного календаря.

5. Система інформаційного забезпечення (інформаційна система) фінансового менеджменту являє собою:

А) неперервний і цілеспрямований відбір відповідних інформаційних показників, які необхідні для здійснення аналізу, планування і підготовки

ефективних управлінських рішень по всім напрямкам фінансової діяльності підприємства;

Б) структурний підрозділ, керівник якого несе відповідальність тільки за витрачання коштів у відповідності з доведеним йому бюджетом;

В) структурний підрозділ, керівник якого несе відповідальність тільки за формування доходів у встановлених обсягах;

Г) структурний підрозділ, керівник якого несе відповідальність за використання наданих йому інвестиційних ресурсів і отримання необхідного прибутку від інвестиційної діяльності.

6. Нарахування простого відсотка застосовується, як правило, при:

А) короткострокових фінансових операціях;

Б) довгострокових фінансових операціях;

В) кредитуванні фізичних осіб;

Г) кредитуванні юридичних осіб.

7. Головна мета фінансової санації:

А) якомога повніше задоволення вимог кредиторів завдяки поліпшенню фінансового стану підприємства-боржника;

Б) отримання прибутків;

В) ліквідація підприємства;

Г) реорганізація підприємства.

8. Головне завдання фінансового планування:

А) обґрунтування виробничо-технологічної й інноваційної політики підприємства;

Б) визначення необхідного обсягу фінансових ресурсів з урахуванням розумних резервів у рамках оптимальної структури капіталу;

В) оптимізація організаційної структури підприємства;

Г) забезпечення маркетингової стратегії.

9. Фінансовий леверидж відображає:

А) платоспроможність підприємства;

Б) ступінь залежності підприємства від кредиторів, тобто величину ризику втрати платоспроможності;

В) різницю власних і позикових коштів;

Г) немає вірної відповіді.

10. Основними задачами управління оборотними активами є:

- А) досягнення максимального рівня прибутку;
- Б) досягнення максимального рівня рентабельності підприємства;
- В) забезпечення безперервності процесу виробництва, прискорення оборотності оборотних активів, підвищення рентабельності оборотних активів, мінімізація ризиків і витрат, пов'язаних з формуванням і використанням оборотних активів;
- Г) збільшення ринкової вартості підприємства.

Тестове завдання 2

1. Управлінський облік являє собою:

- А) основна діяльність підприємство з виробництва продукції (робіт, послуг) і торгівлі покупними товарами, а також будь-яке допоміжне виробництво, яке обслуговує основну діяльність;
- Б) операції підприємства з придбання й продажу довгострокових (позаоборотних) активів, а також короткострокових (поточних) фінансових інвестицій, які не є еквівалентами грошей;
- В) сукупність операцій, які приводять до зміни розміру й складу власного або позикового капіталу;
- Г) облік витрат і результатів за центрами відповідальності, місцями виникнення й окремими видами продукції.

2. Реструктуризація – це:

- А) здійснення організаційно-господарських, фінансово-економічних, правових, технічних заходів, спрямованих на реорганізацію підприємства, зміну форм власності, управління, організаційно-правової форми, що сприятиме фінансовому оздоровленню підприємства, збільшенню обсягів випуску конкурентоспроможної продукції, підвищенню ефективності виробництва та задоволенню вимог кредиторів;
- Б) пов'язана з недостатністю активів у ліквідній формі неспроможність юридичної особи задовольнити в установленій для цього строк заявлені до неї з боку кредиторів вимоги і виконати зобов'язання перед бюджетом;
- В) зупинення виконання боржником грошових зобов'язань і зобов'язань щодо сплати податків і зборів (обов'язкових платежів);
- Г) це повна або часткова заміна власників корпоративних прав підприємства, зміна організаційно-правової форми організації бізнесу.

3. До основних завдань фінансового управління оборотним капіталом відносяться:

А) забезпечення сировиною та матеріалами поточної діяльності підприємства; своєчасне здійснення поточних розрахунків; підтримування високої ліквідності підприємства; підвищення ефективності використання оборотних коштів;

Б) забезпечення фінансовими ресурсами поточної діяльності підприємства; своєчасне здійснення поточних розрахунків; підтримування високої ліквідності підприємства; підвищення ефективності використання оборотних коштів;

В) підвищення ефективності використання оборотних коштів;

Г) немає правильної відповіді.

4. Дисконтна ставка — це:

А) процентна ставка, яка використовується для розрахунків теперішньої вартості майбутніх грошових потоків;

Б) процентна ставка, яка використовується для розрахунків майбутньої вартості теперішніх грошових потоків;

В) процентна ставка, яка використовується для розрахунків грошових потоків підприємства за певний період;

Г) всі відповіді є вірними.

5. Горизонтальний аналіз – це:

А) вивчення абсолютних показників звітності;

Б) вивчення змін статей звітності в порівнянні з попереднім періодом;

В) вивчення відносних показників звітності;

Г) визначення питомої ваги різних статей звітності в загальному підсумку.

6. До основних завдань бюджетування відноситься:

А) управління процесами формування, розподілу, перерозподілу й використання фінансових ресурсів на підприємстві, що реалізується в деталізованих фінансових планах;

Б) планування, облік, аналіз і контроль фінансового стану; оптимізацію основних і оборотних коштів; розподіл прибутку;

В) забезпечення постійної платоспроможності підприємства;

Г) забезпечення поточного планування; координації, кооперації й комунікації підрозділів підприємства; обґрунтування витрат підприємства; створення бази для оцінки й контролю планів підприємства; виконання вимог законів і контрактів.

7. Консервативний (або твердий) тип кредитної політики підприємства спрямований на:

- А) середній рівень кредитного ризику при реалізації продукції з відстроченням платежу;
- Б) розширення обсягу реалізації продукції в кредит, незважаючи на високий рівень кредитного ризику;
- В) максимізацію кредитного ризику;
- Г) мінімізацію кредитного ризику - підприємство не прагне до одержання високого додаткового прибутку за рахунок розширення обсягу реалізації продукції.

8. Умисне банкрутство характеризує:

- А) повну неспроможність підприємства відновити в майбутньому свою фінансову стійкість та платоспроможність через реальні втрати капіталу и завжди супроводжується юридичним оголошенням боржника банкрутом;
- Б) стан неплатоспроможності підприємства, при якому має місце істотне прострочення дебіторської заборгованості, розмір якої суттєво перевищує розмір кредиторської заборгованості підприємства;
- В) навмисне приховування факту стійкої фінансової неспроможності через надання недостовірних даних;
- Г) свідоме доведення підприємства до стійкої фінансової неплатоспроможності у зв'язку із свідомими діями власників та керівників підприємства.

9. Опціон — це:

- А) двостороння угода в стандартній формі, що свідчить про зобов'язання придбати (продати) відповідну кількість базового активу (товарів, цінних паперів, валюти) у певний час і на певних умовах у майбутньому за фіксованою ціною під час укладання контракту;
- Б) стандартний документ, який свідчить про зобов'язання продати (купити) відповідну кількість базового активу (товарів, цінних паперів або валюти) у певний час у майбутньому за ціною, зафіксованою в контракті під час його укладання;
- В) стандартний документ, який закріплює право (а не зобов'язання) його власника на придбання або продаж у визначений строк певної кількості відповідного активу за фіксованою ціною;
- Г) немає вірної відповіді.

10. Фінансовий цикл — це:

А) час, протягом якого кошту перебувають у запасах і розрахунках з дебіторами.

Б) час (у днях) від одержання сировини, матеріалів і інших виробничих запасів до відпустки готової продукції (товарів, робіт, послуг) споживачеві;

В) час від початку технологічних операцій до здачі готової продукції на склад;

Г) час (у днях) від оплати рахунків за отримані сировину, матеріали й інші виробничі закупівлі до одержання грошей від покупців за відвантажену продукцію (товари, роботи, послуги).

Тестове завдання 3

1. Ліквідаційна маса – це :

А) майно, що є предметом застави;

Б) сукупність усіх видів майнових активів банкрута що належать йому на правах власності;

В) сукупність усіх видів майнових активів банкрута що належать йому на правах повного господарського відання;

Г) всі відповіді вірні.

2. Центр витрат – це:

А) структурний підрозділ підприємства, який повністю контролює ті чи інші напрямки фінансової діяльності, а його керівник самостійно приймає управлінські рішення і в рамках цих напрямків несе повну відповідальність за досягнення планових (або нормативних) показників, що характеризують стан фінансової діяльності цього підрозділу.

Б) структурний підрозділ, керівник якого несе відповідальність тільки за витрачання коштів у відповідності з доведеним йому бюджетом.

В) структурний підрозділ, керівник якого несе відповідальність тільки за формування доходів у встановлених обсягах.

Г) структурний підрозділ, керівник якого несе відповідальність за використання наданих йому інвестиційних ресурсів і отримання необхідного прибутку від інвестиційної діяльності.

3. Операційний цикл – це:

А) проміжок часу між придбанням запасів для здійснення господарської діяльності та отримання коштів від реалізації виробленої з них продукції або товарів і послуг.

Б) період обертання грошових коштів, інвестованих в оборотні активи,

починаючи з моменту погашення кредиторської заборгованості за сировину, матеріали і закінчують інкасацією дебіторської заборгованості за відвантажену готову продукцію.

В) діяльність підприємства протягом усього його життєвого циклу.

Г) немає вірної відповіді

4. Ф'ючерсний контракт — це:

А) двостороння угода в стандартній формі, що свідчить про зобов'язання придбати (продати) відповідну кількість базового активу (товарів, цінних паперів, валюти) у певний час і на певних умовах у майбутньому за фіксованою ціною під час укладання контракту;

Б) стандартний документ, який свідчить про зобов'язання продати (купити) відповідну кількість базового активу (товарів, цінних паперів або валюти) у певний час у майбутньому за ціною, зафіксованою в контракті під час його укладання;

В) стандартний документ, який закріплює право (а не зобов'язання) його власника на придбання або продаж у визначений строк певної кількості відповідного активу за фіксованою ціною;

Г) немає вірної відповіді.

5. Фінансова (бухгалтерська) звітність – це:

А) документи щодо надходження й витрат грошових коштів підприємства;

Б) конфіденційна інформація про підприємство, яка представлена в стандартних формах звітності;

В) зовнішня (відкрита) інформація про підприємство, яка представлена в стандартних формах звітності, і не містить даних, що представляють комерційну таємницю;

Г) документи, що доповнюють баланс підприємства.

6. До власного капіталу компанії включаються:

А) банківські позички, приріст вартості майна при переоцінці;

Б) статутний капітал, нерозподілений прибуток, приріст вартості майна при переоцінці;

В) акції інших компаній, приріст вартості майна при переоцінці;

Г) емітовані боргові папери.

7. Контролінг здійснюється:

А) періодично внутрішніми службами підприємства;

Б) постійно внутрішніми службами підприємства;

- В) періодично незалежними аудиторськими фірмами;
- Г) тільки у відповідь на запит керівництва.

8. Суб'єкт фінансового планування – це:

- А) фінансова діяльність суб'єкта господарювання;
- Б) фінансовий план;
- В) фінансові менеджери підприємства;
- Г) підприємство.

9. До нематеріальних активів можна віднести:

- А) технічну документацію, вартість прав на використання земельних ділянок, вартість програмних продуктів;
- Б) грошові документи, вартість прав на використання земельних ділянок;
- В) незавершені капітальні вкладення, вартість прав на використання земельних ділянок;
- Г) довгострокові фінансові вкладення, вартість прав на використання земельних ділянок.

10. Коефіцієнти платоспроможності характеризують:

- А) здатність підприємства вчасно оплатити свою короткострокову заборгованість, мобілізувавши ліквідні активи;
- Б) можливість виконати зобов'язання перед кредиторами й інвесторами, що мають довгострокові вкладення в підприємство;
- В) ефективність роботи підприємства щодо використання активів;
- Г) прибутковість діяльності підприємства.

Тестове завдання 4

1. До нормативного забезпечення фінансового механізму відносять:

- А) закони, накази, статут юридичної особи;
- Б) норми, інструкції, методичні вказівки;
- В) інформацію різного виду та роду;
- Г) всі відповіді не є вірними.

2. Мирова угода - це:

- А) документ між банківською установою та підприємством;
- Б) втручання держави у процедуру банкрутства стратегічно важливих підприємств;
- В) процедура досягнення домовленості між боржником та кредитором щодо розмірів ставок кредитування;

Г) процедура досягнення домовленості між боржником та кредитором щодо відстрочення термінів сплати боргових зобов'язань кредитора або щодо зменшення суми боргів.

3. Страховий (або резервний) залишок грошових активів формується:

А) для забезпечення поточних платежів, пов'язаних з операційною діяльністю підприємства;

Б) для страхування ризику несвоєчасного надходження коштів від операційної діяльності у зв'язку з погіршенням кон'юнктури на ринку готової продукції, уповільненням платіжного обороту й з інших причин;

В) для здійснення ефективних короткострокових фінансових інвестицій при сприятливій кон'юнктурі в окремих сегментах ринку грошей;

Г) за вимогою банку, що здійснює розрахункове обслуговування підприємства та оказує йому інші види фінансових послуг.

4. До видатків і ризиків, пов'язаних з надлишком оборотних коштів можна віднести:

А) збільшення тривалості виробничого циклу й ріст витрат;

Б) затримки в постачанні сировини й матеріалів;

В) відмову дебіторів від оплати або їх банкрутство, фізичне й моральне старіння й псування зайвих запасів;

Г) зниження обсягів продажів і втрачений збут.

5. До основних форм прямого державного фінансування санації належать:

А) бюджетні позички, субсидії, придбання державою корпоративних прав підприємств;

Б) надання податкових пільг, податкове кредитування, реструктуризація заборгованості перед бюджетом та державними цільовими фондами, списання заборгованості перед державою; неплатоспроможним підприємствам;

В) фіскальні поступки головним кредиторам підприємств, які потребують санації з метою активізації участі кредиторів у санаційних проектах;

Г) реструктуризація податкової заборгованості.

6. Активи підприємств і господарських організацій, які діють протягом тривалого періоду в сфері матеріального виробництва – це:

- А) предмети праці;
- Б) основні фонди;
- В) оборотні фонди;
- Г) малоцінні, швидкозношувані предмети;

7. Читання звітності підприємства – це:

- А) вивчення абсолютних показників звітності;
- Б) вивчення змін статей звітності в порівнянні з попереднім періодом;
- В) вивчення відносних показників звітності;
- Г) визначення питомої ваги різних статей звітності в загальному підсумку.

8. Це не принцип, а завдання фінансового менеджменту:

- А) базується на ідеї оптимальної комбінації короткострокових і довгострокових цілей розвитку фірми;
- Б) ухвалює рішення щодо забезпечення найбільш ефективного руху фінансових ресурсів;
- В) освоює недостатньо досліджені за кордоном напрямки фінансового менеджменту;
- Г) виявляє особливості фінансового менеджменту для різних суб'єктів бізнесу.

9. Операційний (або трансакційний) залишок грошових активів формується з метою:

- А) забезпечення поточних платежів, пов'язаних з інвестиційною діяльністю підприємства;
- Б) забезпечення майбутніх платежів, пов'язаних з операційною діяльністю підприємства;
- В) забезпечення поточних платежів, пов'язаних з операційною діяльністю підприємства;
- Г) забезпечення поточних платежів, пов'язаних з інноваційною діяльністю підприємства.

10. Прийнятний рівень ризику визначається:

- А) на державному рівні;
- Б) кожним підприємством індивідуально;
- В) на галузевому рівні;
- Г) на міжнародному рівні за видами діяльності.

Тестове завдання 5

1. До складу валового прибутку не може бути включений наступний пункт:

- А) виторг від реалізації товарної продукції;
- Б) прибуток від реалізації товарної продукції;
- В) прибуток (збитки) підсобних сільських господарств, автогосподарств та ін.;
- Г) позареалізаційні доходи й видатки.

2. Управління надходженням і відтоком грошей на підприємстві полягає в:

- А) забезпеченні фінансовими ресурсами поточної діяльності підприємства; своєчасному здійсненні поточних розрахунків; підтримуванні високої ліквідності підприємства;
- Б) постійному аналізі дебіторської та кредиторської заборгованості;
- В) постійному аналізі платоспроможності підприємства;
- Г) синхронізації грошових потоків, прискоренні погашення дебіторської заборгованості, тимчасовому інвестуванні коштів у швидколіквідні цінні папери, контролі над видатками.

3. На відміну від бухгалтерської звітності дані управлінського обліку:

- А) не можуть надаватися зовнішнім користувачам адже вони можуть являти собою комерційну таємницю підприємства;
- Б) друкують у ЗМІ;
- В) можуть надаватися зовнішнім користувачам;
- Г) не можуть являти собою комерційну таємницю підприємства.

4. Самострахування — це спосіб захисту від ризику шляхом:

- А) створення внутрішніх резервних фондів для фінансування можливих втрат;
- Б) використання різних технічних приладів на підприємстві з метою запобігання аварій, пожеж, розкрадань та ін.;
- В) диверсифікації діяльності;
- Г) немає вірної відповіді.

5. Технологічний цикл — це:

- А) час, протягом якого кошти перебувають у запасах і розрахунках з дебіторами;
- Б) час (у днях) від одержання сировини, матеріалів і інших виробничих запасів до відпустки готової продукції (товарів, робіт, послуг) споживачеві;
- В) час від початку технологічних операцій до здачі готової продукції на склад;
- Г) час (у днях) від оплати рахунків за отримані сировину, матеріали й інші виробничі закупівлі до одержання грошей від покупців за відвантажену продукцію (товари, роботи, послуги).

6. Який критерій не враховується в розмежуванні короткострокового й довгострокового планування:

- а) тривалість планового періоду;
- б) група активів і зобов'язань, з якими пов'язані питання фінансового планування;
- в) при короткостроковому плануванні додаткові фінансові потреби не повинні перевищувати 50% капіталу підприємства;
- г) рішення довгострокового фінансового планування нелегко призупинити, воно впливає на діяльність компанії тривалий час.

7. Величина відрахувань, виражена у відсотках від балансової вартості основних фондів, називається:

- А) амортизація;
- Б) норма амортизації;
- В) балансовий прибуток;
- Г) резервний фонд.

8. Розрахунок фінансових коефіцієнтів – це:

- А) вивчення абсолютних показників звітності;
- Б) вивчення змін статей звітності в порівнянні з попереднім періодом;
- В) вивчення відносних показників звітності;
- Г) визначення пропорцій між різними статтями звітності.

9. Фінансовий менеджмент спрямований на управління:

- А) фінансовими ресурсами;
- Б) фінансовими відносинами;
- В) фінансовими ресурсами і відносинами;
- Г) усіма ресурсами підприємства.

10. Фінансовий стан господарюючого суб'єкта – це:

А) сукупність форм звітності, які складені на основі даних фінансового обліку з метою надання зовнішнім і внутрішнім користувачам узагальненої інформації про фінансовий стан у вигляді, який зручний і зрозумілий для прийняття цими користувачами певних ділових рішень;

Б) характеристика фінансової конкурентоспроможності підприємства (тобто платоспроможності, кредитоспроможності), використання фінансових ресурсів і капіталу, виконання зобов'язань перед державою та іншими господарюючими суб'єктами;

В) це засіб накопичення, трансформації й використання інформації фінансового характеру;

Г) немає вірної відповіді.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Таблиця 1.1

Структура капіталу підприємств

№ варіанту	Середньозваже на вартість залучення капіталу (WACC),%	Не диверсифіковане			Диверсифіковане	
		власний капітал (SCU), тис. грн.	рентабельність власного капіталу, %	власний капітал (SCL), тис. грн.	позиковий капітал (DC), тис. грн.	Рентабельність позикового капіталу (RDC), %
1	20	900	20	400	500	5
2	21	910	20	410	500	5
3	22	920	20	420	500	5
4	23	930	20	430	500	5
5	24	940	20	440	500	5
6	25	950	20	450	500	5
7	24	960	20	460	500	5
8	23	970	20	470	500	5
9	22	980	20	480	500	5
10	21	990	20	490	500	5
11	24	1140	20	640	500	5
12	21	1010	20	510	500	5
13	22	1020	20	520	500	5
14	23	1030	20	530	500	5
15	24	1040	20	540	500	5
16	25	1050	20	550	500	5
17	24	1060	20	560	500	5
18	23	1070	20	570	500	5
19	22	1080	20	580	500	5
20	21	1090	20	590	500	5
21	20	1100	20	600	500	5
22	21	1110	20	610	500	5
23	22	1120	20	620	500	5
24	23	1130	20	630	500	5
25	20	1000	20	500	500	5

**Вплив фінансового левериджу та ефекту витрат на майбутню вартість
фірми ($d_{DC} = 0$)**

№ варіанту	Показники, тис. грн.			
	Випадкові витрати	Вартість без впливу податків	Вартість з урахуванням податку на прибуток	Вартість з урахуванням податку на прибуток та податків на особисті доходи
1	200	720	450	324
2	200	728	455	328
3	200	736	460	331
4	200	744	465	335
5	200	752	470	338
6	200	760	475	342
7	200	768	480	346
8	200	776	485	349
9	200	784	490	353
10	200	792	495	356
11	200	912	570	410
12	200	808	505	364
13	200	816	510	367
14	200	824	515	371
15	200	832	520	374
16	200	840	525	378
17	200	848	530	382
18	200	856	535	385
19	200	864	540	389
20	200	872	545	392
21	200	880	550	396
22	200	888	555	400
23	200	896	560	403
24	200	904	565	407
25	200	800	500	360

**Вплив фінансового левериджу та ефекту витрат на майбутню вартість
фірми ($d_{DC} = 0,25$)**

№ варіанту	Випадкові витрати	Вартість без впливу податків	Вартість з урахуванням податку на прибуток	Вартість з урахуванням податку на прибуток та податків на особисті доходи
1	100	810	607,5	414
2	100	819	614,25	419
3	100	828	621	423
4	100	837	627,75	428
5	100	846	634,5	432
6	100	855	641,25	437
7	100	864	648	442
8	100	873	654,75	446
9	100	882	661,5	451
10	100	891	668,25	455
11	100	1026	769,5	524
12	100	909	681,75	465
13	100	918	688,5	469
14	100	927	695,25	474
15	100	936	702	478
16	100	945	708,75	483
17	100	954	715,5	488
18	100	963	722,25	492
19	100	972	729	497
20	100	981	735,75	501
21	100	990	742,5	506
22	100	999	749,25	511
23	100	1008	756	515
24	100	1017	762,75	520
25	100	900	675	460

**Вплив фінансового левериджу та ефекту витрат на майбутню вартість
фірми ($d_{DC} = 0,5$)**

№ варіанту	Випадкові витрати	Вартість без впливу податків	Вартість з урахуванням податку на прибуток	Вартість з урахуванням податку на прибуток та податків на особисті доходи
1	100	810	675	414
2	100	819	682,5	419
3	100	828	690	423
4	100	837	697,5	428
5	100	846	705	432
6	100	855	712,5	437
7	100	864	720	442
8	100	873	727,5	446
9	100	882	735	451
10	100	891	742,5	455
11	100	1026	855	524
12	100	909	757,5	465
13	100	918	765	469
14	100	927	772,5	474
15	100	936	780	478
16	100	945	787,5	483
17	100	954	795	488
18	100	963	802,5	492
19	100	972	810	497
20	100	981	817,5	501
21	100	990	825	506
22	100	999	832,5	511
23	100	1008	840	515
24	100	1017	847,5	520
25	100	900	750	460

**Вплив фінансового левериджу та ефекту витрат на майбутню вартість
фірми ($d_{DC} = 0,75$)**

№ варіанту	Випадкові витрати	Вартість без впливу податків	Вартість з урахуванням податку на прибуток	Вартість з урахуванням податку на прибуток та податків на особисті доходи
1	200	720	653	324
2	200	728	660	328
3	200	736	667	331
4	200	744	674	335
5	200	752	682	338
6	200	760	689	342
7	200	768	696	346
8	200	776	703	349
9	200	784	711	353
10	200	792	718	356
11	200	912	827	410
12	200	808	732	364
13	200	816	740	367
14	200	824	747	371
15	200	832	754	374
16	200	840	761	378
17	200	848	769	382
18	200	856	776	385
19	200	864	783	389
20	200	872	790	392
21	200	880	798	396
22	200	888	805	400
23	200	896	812	403
24	200	904	819	407
25	200	800	725	360

Фінансові звіти підприємств

№ варіанта	Підприємство 1					Підприємство 2					Підприємство 3					Підприємство 4				
	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅
1	14	19	18	65	0,11	6	9	24	120	0,5	18	14	18	230	0,61	26	19	19	55	0,48
2	10	20	15	230	0,88	20	15	10	180	0,7	20	15	5	200	0,97	5	10	15	10	0,8
3	10	15	15	40	0,75	15	20	15	220	0,99	15	20	10	250	0,65	5	20	20	140	0,7
4	20	10	10	80	0,4	10	19	20	140	0,15	19	25	16	175	0,37	16	23	19	180	0,83
5	14	19	8	22	0,62	8	23	14	205	0,73	23	11	19	95	0,52	18	16	23	140	0,48
6	9	13	15	68	0,41	15	22	18	138	0,48	26	22	24	130	0,94	9	21	12	210	0,56
7	22	12	18	40	0,45	18	16	22	72	0,65	16	18	12	200	0,38	26	27	16	175	0,79
8	7	23	10	75	0,29	10	21	17	135	0,29	21	24	23	155	0,76	15	4	21	15	0,555
9	13	17	16	95	0,3	16	27	23	180	0,64	27	13	17	190	0,49	6	8	27	90	0,321
10	18	9	7	130	0,71	7	4	18	190	0,81	24	20	19	240	0,64	11	22	4	85	0,41
11	9	5	26	200	0,25	26	18	19	195	0,67	8	14	5	55	0,29	14	19	8	70	0,98
12	26	19	15	195	0,87	15	22	26	50	0,35	22	18	11	70	0,3	18	24	22	120	0,37
13	15	22	17	190	0,52	10	14	12	85	0,76	18	22	23	172	0,71	17	12	14	75	0,5
14	6	18	19	140	0,44	19	12	16	36	0,85	19	17	18	205	0,85	9	23	13	95	0,15
15	11	24	22	55	0,38	24	13	21	49	0,17	22	13	9	180	0,48	25	17	20	230	0,73
16	19	8	7	70	0,56	12	10	27	22	0,23	17	18	26	190	0,65	11	9	25	200	0,48
17	23	15	13	18	0,49	23	8	4	160	0,48	13	27	15	155	0,69	20	16	22	195	0,65
18	12	18	18	35	0,64	17	15	8	140	0,56	18	26	16	210	0,74	14	11	16	190	0,29
19	16	10	9	90	0,8	9	18	22	210	0,79	9	10	11	80	0,81	18	7	21	140	0,34
20	21	16	26	145	0,91	5	10	14	175	0,555	26	19	19	22	0,67	22	13	27	55	0,81
21	27	17	15	160	0,98	21	16	19	15	0,921	5	24	21	68	0,35	7	18	4	70	0,67
22	4	26	6	215	0,58	29	7	11	90	0,41	17	22	25	195	0,76	13	9	8	155	0,35
23	8	15	11	170	0,66	22	26	18	175	0,98	11	23	11	75	0,65	18	26	22	190	0,17
24	22	17	19	210	0,74	22	15	18	50	0,37	14	17	22	95	0,17	21	20	16	140	0,73
25	5	15	5	12	0,5	15	10	5	200	0,991	10	10	5	150	0,6	20	10	15	250	0,9

Врахування фактору часу в управлінні фінансами

Відсоткова ставка (темپ приросту)

$$P = \frac{FV - PV}{PV}, \quad (3.1)$$

де FV – майбутня вартість;

PV – поточна вартість.

Облікова ставка (темپ зниження)

$$d = \frac{FV - PV}{FV} \quad (3.2)$$

Залежність між ставками

$$p = \frac{d}{1 - d}, \quad (3.3)$$

$$d = \frac{p}{1 + p} \quad (3.4)$$

Майбутня вартість інвестованого капіталу під простий відсоток

$$FV = PV \cdot (1 + n \cdot p), \quad (3.5)$$

де p – норма відсотка (річна відсоткова ставка);

n – кількість періодів, протягом яких нараховуються відсотки.

Поточна вартість інвестованого капіталу під простий відсоток

$$PV = \frac{FV}{1 + n \cdot p} \quad (3.6)$$

Період нарахування (у випадку простої ставки відсотка)

$$n = \frac{FV - PV}{PV \cdot p} \quad (3.7)$$

Майбутня вартість інвестованого капіталу при нарахуванні складних відсотків

$$FV = PV \cdot (1 + P)^n \quad (3.8)$$

Поточна вартість капіталу (у випадку складної ставки відсотка)

$$PV = \frac{FV}{(1 + P)^n} \quad (3.9)$$

Правило «69»

$$n = \frac{69}{P_c} + 0,35, \quad (3.10)$$

де P_c – складна відсоткова ставка.

Майбутня вартість анuitету

$$FV_a = A \cdot \frac{(1 + P_c)^n - 1}{P_c}, \quad (3.11)$$

де A – розмір анuitетного платежу.

Поточна вартість анuitету

$$PV_a = A \cdot \frac{1 - (1 + P_c)^{-n}}{P_c} \quad (3.12)$$

Управління капіталом підприємства

Ефект фінансового ліверіджу

$$EФВ = (1 - H) \cdot (3P - CPСВ) \cdot \frac{PK}{BK}, \quad (4.1)$$

де H – ставка оподаткування прибутку; $3P$ – загальна рентабельність активів; $CPСВ$ – середня розрахункова ставка відсотка; PK – сума позикового капіталу; BK – сума власного капіталу.

Ціна банківських кредитів і позик

$$Ц_{\sigma} = P_{\sigma} \cdot (1 - H), \quad (4.2)$$

де P_{σ} – сплачуваний банку відсоток за використання кредиту.

Ціна товарного (комерційного) кредиту з оформленням векселя

$$Ц_{кв} = \frac{B(1 - H)}{1 - 3}, \quad (4.3)$$

де B – ставка відсотка за вексельний кредит; 3 – цінова знижка, яка надається покупцю при оплаті продукції готівкою.

Ціна фінансового лізингу

$$Ц_{фл} = \frac{(Л - А) \cdot (1 - H)}{(1 - j)}, \quad (4.4)$$

де $Л$ – річна лізингова ставка; $А$ – річна норма амортизації активів, які залучаються на умовах лізингу; j – питома вага витрат на обслуговування лізингової угоди в загальній вартості самого активу.

Ціна використання власного капіталу за рахунок додаткової емісії акцій

$$Ц_{ак} = \frac{Д + В}{А} \cdot 100\%, \quad (4.5)$$

де $Д$ – дисконтована вартість дивідендів, сплачуваних на одну акцію; $В$ – витрати на емісію в розрахунку на одну акцію; $А$ – ціна однієї простої акції при їх додатковій емісії.

Ціна капіталу (середньозважена вартість капіталу – WACC)

$$Ц_{к} = \sum_{i=1}^n Ц_i \cdot d_i, \quad (4.6)$$

де $Ц_i$ – ціна i -го джерела фінансування; d_i – питома вага i -го джерела фінансування в їх загальному обсязі; i – порядковий номер певного джерела фінансування ($i = 1, 2, \dots, n$).

Вартість підприємства

$$Ц_n = \frac{\bar{Д}}{Ц_{к}}, \quad (4.7)$$

де $Ц_n$ – ціна підприємства; $\bar{Д}$ – середньорічний дохід підприємства.

Управління фінансовими інвестиціями підприємства

Чиста теперішня вартість

$$NPV = \sum_{t=1}^k \frac{D_t}{(1+i)^t} - \sum_{t=1}^k \frac{IC_t}{(1+i)^t} = \sum_{t=1}^k \frac{D_t - IC_t}{(1+i)^t}, \quad (5.1)$$

де D_t – надходження за рік t грошових одиниць;

IC_t – розмір інвестицій за рік t ;

k – термін реалізації проекту;

i – ставка дисконту;

t – крок розрахунку.

Строк окупності інвестицій

$$PP = \sum_{t=1}^k \frac{IC_t}{(1+i)^t} / \left(\sum_{t=1}^k \frac{D_t}{(1+i)^t} \right) : t. \quad (5.2)$$

Індекс рентабельності інвестицій

$$PI = \sum_{t=1}^k \frac{D_t}{(1+i)^t} : \sum_{t=1}^k \frac{IC_t}{(1+i)^t}. \quad (5.3)$$

Внутрішня норма дохідності інвестицій

$$IRR = i_1 + NPV_1 \cdot \frac{i_2 - i_1}{NPV_1 - NPV_2}, \quad (5.4)$$

де NPV_1, NPV_2 – чиста теперішня вартість для різних ставок дисконту

($NPV_1 > NPV_2$);

i_1, i_2 – дисконтні ставки ($i_1 < i_2$).

Оцінювання рівня фінансових ризиків, обґрунтування управлінських рішень в умовах ризику

$$R = 3 \cdot P(3), \quad (6.1)$$

де R – ступінь ризику;
 3 – очікуваний збиток;
 $P(3)$ – імовірність збитку.

Середньоквадратичне відхилення

$$\delta = \sqrt{\sum_{t=1}^n [\varepsilon - \varepsilon_R]^2 \cdot P_i}, \quad (6.2)$$

де t – число періодів;
 n – число спостережень;
 E – розрахунковий прибуток за проектом при різних значеннях кон'юнктури;
 E_R – середній очікуваний прибуток за проектом;
 P_i – значення імовірності, яке відповідає розрахунковому прибутку.

Коефіцієнт варіації

$$\gamma = \frac{\delta}{E_R}. \quad (6.3)$$

$$\beta = \frac{P \times \delta_u}{\delta_\phi}, \quad (6.4)$$

де β – значення бета-коефіцієнта;
 P – кореляція між прибутком від індивідуального виду цінних паперів і середнім рівнем прибутковості фондових інструментів у цілому;
 δ_u – середньоквадратичне відхилення прибутковості по індивідуальному виду цінних паперів;
 δ_ϕ – середньоквадратичне відхилення прибутковості по фондовому ринку в цілому.

Діагностика фінансової кризи підприємства

Двофакторна модель прогнозування банкрутства Альтмана

$$Z = -0,3877 - 1,0736 \cdot K_n + 0,0579 \cdot \frac{BЗ}{A}, \quad (7.1)$$

де K_n – коефіцієнт покриття;
 $BЗ$ – боргові зобов'язання;
 A – сукупні активи.

П'ятифакторна модель Альтмана

$$Z = \left(\frac{OK}{A} \cdot 1,2\right) + \left(\frac{НПП}{A} \cdot 1,4\right) + \left(\frac{PP}{A} \cdot 3,3\right) + \left(\frac{СК}{ПК} \cdot 0,6\right) + \left(\frac{BP}{A} \cdot 1\right), \quad (7.2)$$

де OK – оборотний капітал;
 $НПП$ – сума нерозподіленого прибутку, резервів фондів спеціального призначення та цільового фінансування;
 PP – результат від реалізації;
 $СК$ – статутний капітал;
 $ПК$ – позиковий капітал;
 BP – виручка від реалізації.

Узагальнена оцінка фінансового стану підприємства

$$N = 25R_1 + 25R_2 + 10R_3 + 20R_4 + 20R_5, \quad (7.3)$$

$$\text{де } R_i = \frac{\text{показник підприємства, що вивчається}}{\text{нормативний показник}}. \quad (7.4)$$

Моделі прогнозування платоспроможності Конана та Гальдера

$$Z = -0,16x_1 - 0,22x_2 + 0,87x_3 + 0,10x_4 - 0,24x_5, \quad (7.5)$$

де x_1 – дебіторська заборгованість + грошові кошти;
 x_2 – власний капітал / підсумок пасиву;
 x_3 – фінансові витрати / обсяг продажу (після оподаткування);
 x_4 – витрати на персонал / додана вартість (після оподаткування);
 x_5 – валовий прибуток / залучений капітал.

Позитивний грошовий потік

$$ГП_n = ЧП_{\text{вир}} + АВ + \Delta АК + ВФР_n, \quad (7.6)$$

де $ГП_n$ – сума запланованого позитивного грошового потоку по всіх видах господарської діяльності;

$ЧП_{\text{вир}}$ – сума чистого прибутку, що спрямовується на виробничий розвиток;

$АВ$ – сума амортизаційних відрахувань;

$\Delta АК$ – приріст акціонерного капіталу (при додатковій емісії акцій);

$ВФР_n$ – приріст власних фінансових ресурсів за рахунок інших джерел.

Негативний грошовий потік (або необхідний обсяг інвестицій)

$$ГП_n = \Delta ПА + \Delta ЧРК, \quad (7.7)$$

де $\Delta ПА$ – запланована сума приросту необоротних активів (основних фондів, довгострокових фінансових вкладень, нематеріальних вкладень);

$\Delta ЧРК$ – приріст суми чистого робочого капіталу (оборотних активів з відрахуванням поточних зобов'язань);

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Балабанов И.Т. Основы финансового менеджмента: Уч. пособие.- М.: Финансы и статистика.-1997.-478 с.
2. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: Учебный курс.- К.: Ника-Центр, Эльга.-2001.-528 с.
3. Бригхэм Ю. Финансовый менеджмент. – СПб.: Знания, 2005. – 960с.
4. Бригхем Є.Г. Основы финансового менеджмента: Пер. з англ.-К.:Молодь.-1997.-1000 с.
5. Валдайцев В.С. Оценка бизнеса и инновации: Учебное пособие.-М.: «Филин».-1997.-148 с.
6. Григорьев В.В., Федотова М.А. Оценка предприятия: теория и практика: Учебное пособие.-М.: ИНФРА-М.-1996.-400 с.
7. Гридчина М.В. Финансовый менеджмент: Курс лекций.-К.: МАУП.-1999.-136 с.
8. Ковалев В.В. Финансовый анализ: Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности.- М.: Финансы и статистика.-1996.-432 с.
9. Кочович Е. Финансовая математика. Теория и практика финансово-банковских расчетов.- М.: Финансы и статистика.-1994.-272 с.
10. Кудина М.В. Финансовый менеджмент. – М.: Знания, 2004. – 256с.
11. Менеджмент организации / Под ред. З.П. Румянцевой и Н.А. Соломатина.- М.: ИНФРА-М.-1996.-328 с.
12. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента: Пер. с англ.- М.: Дело.-1992.-528 с.
13. О.В. Посилкіна, М.І Сидоренко, Г.Х. Понтелеев Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник для студентів спеціальності “Економіка підприємства”. - Харків: Вид-во НФаУ.- 2005, 207 с.
14. Оценка бизнеса: Учебник / Под ред. А.Г. Грязновой. – М.: Знание, 2004. – 736 с.
15. Павлова Л.П., Финансовый менеджмент.-М.: ИНФРА-М.-1996.-400 с.
16. Стоянова Е.С., Штерн М.Г. Финансовый менеджмент для практиков: краткий профессиональный курс.-М.: Перспектива.-1998.-239 с.
17. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2003. – 554 с.
18. Фінансовий менеджмент: Навч.-метод. посібник для самост. Вивч. дисц. / А.М. Поддєрьогін, Л.Д. Буряк, Н.Ю. Калач та ін.-К.: КНЕУ.-2001.-294 с.
19. Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник / За ред. проф. Г.Г. Кірейцева. – Київ: ЦУЛ, 2002. – 496с.
20. Финансовый менеджмент: теория и практика: Учебник / Под ред. Е.С. Стояновой.-5-е изд., перераб. и доп. –М.: Изд-во «Перспектива».-2001.-656 с.
21. Фінанси підприємств: Навчальний посібник: Курс лекцій / За ред. д.е.н., проф. Г.Г. Кірейцева. – Київ: ЦУЛ, 2002. – 268с.

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання розрахунково-графічної
та самостійної роботи студентів

з дисципліни

ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

*(для студентів 5 курсу денної та заочної форм навчання
за спеціальностями 7.03060101 та 8.03060101
«Менеджмент організацій і адміністрування
(за видами економічної діяльності)»)*

Укладачі: **КОНДРАТЕНКО** Наталія Олегівна,
БРАТАШ Мирослава Анатоліївна

Відповідальний за випуск *Є. М. Кайлюк*

За авторською редакцією

Комп'ютерне верстання *Н. О. Кондратенко*

План 2013, поз. 312М

Підп. до друку 21.03.2013

Друк на ризографі.

Зам. №

Формат 60×84/16

Ум. друк. арк. 2,5

Тираж 50 пр.

Видавець і виготовлювач:

Харківська національна академія міського господарства,

вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rektorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК № 4064 від 12.05.2011 р.